

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΚΑΡΠΙΕΛΛΟΥ

Με αφορμή το τελευταίο πόνημα του γνωστού Βρετανού Ελληνοστί Ρόντρικ Μπίτον (Roderick Beaton) με τίτλο: «Έλληνας – Μια παγκόσμια ιστορία», που κυκλοφορήθηκε στα αγγλικά και στα ελληνικά, επανατίθεται το θέμα των μεγάλων προσωπικοτήτων – «συμμάχων» τής Ελλάδας. Ο Μπίτον δεν συμφωνεί με τον όρο «φιλέλληνας», διότι τον εντοπίζει στην συγκεκριμένη επαναστατική εποχή τού Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα, αλλά η ουσία δεν αλλάζει.

Έτσι, ο εκ των διαπρεπιστέρων ξένων ακαδημαϊκών που έχουν ασχοληθεί με την ιστορία τής Ελλάδας, ο Βρετανός Ρόντρικ Μπίτον, έχει μεν σκωτσέζικη καταγωγή – προερχόμενος από το Εδιμβούργο – αλλά έχει πια κατ' ουσίαν «εξελληνιστεί», καθώς λέει και ο ίδιος αστεειόμοσος. Σταθερός φίλος και επισκέπτης τής χώρας μας εδώ και εξήντα χρόνια, έχει εντυφώσει στην ποίηση, στην λογοτεχνία, στην δημοτική παράδοση, στην αρχαία, στην μεσαιωνική αλλά και στην σύγχρονη ελληνική κουλτούρα, συνέγραψε δε ο ίδιος, επιμελήθηκε, και μετέφρασε – ή συμμετείχε με κείμενά του – πάνω από τριάντα βιβλία ιστορικού και φιλολογικού περιεχομένου αναφορικά με την Ελλάδα. Και μόνο ο μνημειώδης πολυσέλιδος τόμος του για τον Σερφέρη, αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη, τόσο για τον ίδιο τον ποιητή μας και από την πλευρά τού διπλωμάτη – πολιτικού, όσο και ως ένα οιονεί πλήρες έργο Νεοελληνικής Γραμματολογίας – Ιστορίας τής νεώτερης λογοτεχνίας μας. Εξ άλλου το 2019 ο Μπίτον παρασημοφορήθηκε δικάως από τον Πρόεδρο τής Δημοκρατίας «για την εμβληματική του συμβολή στην έρευνα τής Νεοελληνικής και Βυζαντινής Ιστορίας, Γλώσσας και Λογοτεχνίας». Το τελευταίο του βιβλίο «Έλληνας – Μια παγκόσμια ιστορία», που κυκλοφορήθηκε από τις Εκδόσεις Πατάκη, αποτελεί ένα θαυμαστό ταξίδι που ξεκινά από την Εποχή τού Χαλκού, οπότε έχουμε τα πρώτα γραπτά μνημεία μας πρώιμης μορφής τής ελληνικής γλώσσας, και καταλήγει στις ημέρες μας, συνοδευόμενο από πλούσια βιβλιογραφία και εικονογράφηση.

«Δεν μπορείς να καταλάβεις την σύγχρονη Ελλάδα αν δεν γνωρίζεις την ιστορία της, και δεν εννοώ μόνο την κλασική», επισημάνει. Οι Μινωίτες, οι Μυκηναίοι, ο Όμηρος, η επιπόηση τής πολιτικής

Με αφορμή το νέο βιβλίο του ελληνοστί Βρετανού Ρόντρικ Μπίτον για την Ελληνική Ιστορία

Φιλέλληνας ή Έλληνας;...

(και τής δημοκρατίας), η κλασική Αθήνα, οι ελληνιστικοί χρόνοι, η «ελληνική αυτοκρατορία» τής Ρώμης, ο εκχριστιανισμός, το Βυζάντιο, η Τουρκοκρατία, το διαρκές «μετέωρο βήμα» ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, η παράδοση και η νεωτερικότητα, η Παλιγγενεσία, το νεοελληνικό έθνος από τον καιρό τού Καποδίστρια μέχρι το σύγχρονο προσαρμητικό κύμα και την πανδημία τού Covid, είναι όλα εδώ!

Το πόνημα καταλήγει με ένα γραμμένο στα ελληνικά ποίημα τής Ιρανής συγγραφέως και πολιτικής πρόσφυγας Χίβα Παναχί, που ζει στην Αθήνα από το 2000, ένα ακόμα δείγμα ότι ως «κληρονόμοι» αυτού που λέμε ελληνισμό δεν νοούνται κάποιοι απευθείας απόγονοι τού Περικλή και τού Λεωνίδα, αλλά, όπως έγραφε και ο Ισοκράτης είκοσι τέσσερις αιώνες πριν, «οι μετέχοντες τής ημετέρας παιδείας», ανεξάρτητα από καταγωγή. Γεγονός που υπογραμμίζει ο συγγραφέας ήδη στην εισαγωγή τής έκδοσης, συμπληρώνοντας: «Γι' αυτό άλλωστε δεν επικείρησα να συγγράψω μια εθνική ιστορία, αλλά μια ιστορία τής ελληνικής γλώσσας και των ομιλητών της καταρχήν». Άλλωστε η άποψη αυτή ενισχύει και την δική του επιθυμία να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας!

Σχολιάζοντας τα σύγχρονα γεγονότα ο συγγραφέας θεωρεί πως ευτυχώς η κρίση ξεπεράστηκε εν τέλει, παρότι ταλαιπώρησε άσχημα την χώρα και τους ανθρώπους της για πάνω από μια δε-

καετία! Επεκτείνεται μάλιστα συγκρίνοντας Ελλάδα και Βρετανία, απέναντι στις κρίσεις που δοκίμασαν. Συγκεκριμένα εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τού παρ' ολίγον Brexit και τού πρόσφατου Brexit, ήτοι τα παραλεπτόμενα τής βαθιάς οικονομικής, πολιτικής και αξιακής κρίσης που συγκλόνησε την Ελλάδα όλη την προηγούμενη δεκαετία και που σήμερα δείχνει να έχει ξεπεραστεί, με την Βρετανία να βρισκείται σήμερα, προμμένων των αναλογιών, στο «μάτι του κυκλώνα», όπως εκτιμά. Ο Μπίτον πιστεύει ότι οι Έλληνες αποδείχθηκαν εξυπνότεροι από τους Βρετανούς! Διέφεραν, βέβαια, οι αιτίες τής «σύγκρουσης» των δύο χωρών με την Ε.Ε. Οι Έλληνες είχαν όντως υποφέρει από την συμπεριφορά δανειστών και ευρωπαϊκών θεσμών που υπήρξε συχνά καταπιεστική, ενώ η Βρετανία μετρούσε μόνο ορέλη από την ένταξή της. Την όλη κατάσταση πυροδότησε ένα ιαχυρό απομονωτικό ρεύμα που εκδηλώθηκε στα ΜΜΕ, στον συντηρητικό πολιτικό χώρο και στο κομμάτι εκείνο τής άρχουσας τάξης που είχε ανιευρωπαϊκό προσανατολισμό. Δεν νομίζει ότι ο απλός κόσμος στην μεγάλη πλειοψηφία του τρέφει ανιευρωπαϊκά αισθήματα, αλλά ουσιαστικά έπεσε θύμα ελλιπούς ενημέρωσης και παραπληροφόρησης. Δυστυχώς γι' αυτόν είχε καλλιεργηθεί στο «νσί» η αίσθηση ότι ξεχωρίζουν από την υπόλοιπη Ευρώπη, ότι είναι αιώτεροι, και δεν επιτρέπεται άλλο να τους κοιμημάτουν οι «ξένοι»! Όλοι βέβαια είχαμε την στυχία να ξε-

πάσει σχεδόν αμέσως μετά η υγειονομική κρίση με όλες τις οικονομικές της παραμέτρους. Αυτό όμως ήταν μια παγκόσμια συνθήκη.

Και η συζήτηση επεκτείνεται σε προγενέστερες περιόδους τής Ελληνικής Ιστορίας, πάντοτε με το ίδιο ενδιαφέρον. Εντυπωσιάζει η βαθιά γνώση γεγονότων και αιτιών, ο πλήρης σεβασμός και αφομοίωση τού ελληνικού πνεύματος. Ο Ρ. Μπίτον, εξηγώντας γιατί δεν είναι απλώς ένας φιλέλληνας, εξομολογείται με συγκίνηση:

«Στην Ελλάδα πρωτοήρθα ως έφηβος και την εργατεύτηκα ακαριαία, το κλίμα, τα τοπία, τους ανθρώπους της, όλα! Έχοντας μεγαλώσει σε μια χώρα κατά βάση βροχερή, ομιλώδη, με γκριζό ουρανό, γκριζα κτήρια και βλοσυρούς ανθρώπους, η αντίθεση ήταν έντονη. Σπούδασα Αγγλική Φιλολογία και ακολούθως Αρχαία και Νέα Ελληνικά στο Κέμπριτζ και την Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή τής Αθήνας, μελέτησα το δημοτικό τραγούδι, εντυφώθηκα στην νεοελληνική λογοτεχνία και ποίηση και, επιστρέφοντας μεταλαμπάδευσά τις γνώσεις μου σε φοιτητές στο Πανεπιστήμιο τού Μπέρμινγχαμ αρχικά, στο King's College τού Λονδίνου στην συνέχεια, ενώ το 1988 ανέλαβα την έδρα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών «Αδαμαντίας Κοραής». Βέση που διατήρησα μέχρι την συνταξιοδότησή μου το 2018».

Εμείς υποκλινόμαστε σε μια τέτοια λαμπρή προσωπικότητα που τιμά το ελληνικό πνεύμα στα πέλαρα τής γης.